19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މ ލިއްޔަތު ކޮ މިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން
13 މޭ 2024
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)11
ފެށުނު ގަޑި: 10:30

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގަ އްރިރު؛ ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
` މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.
މިއަދު އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ މި ބޭއްވީ ، ކޮމިޓީއަށް 9 މޭ 2024 ގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބުނު ސިޓީއަކަށް ،
އަމިއްލަ ފަރާތުން ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީއެއް. ޖަވާބު ދޭން ވިދާޅުވެފައި މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ސިޓީގެ ކޮޕީއެއް ލިބުމުން އެކަމާ؛ (ވަގުތުކޮޅަ ކަށްފަހު) މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް. 9 މޭ 2024 ގައި ލިބުނީ. 2024 ގައި
އާދެ. މި ސިޓީ މަޖިލީހަށް ފޮނުވާފައި އޮތް ތާރީޚަކީ 9 ޖޫން 2019. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މި ސިޓީ ކޮމިޓީއަށް
ލިބުމުން، ކޮމިޓީއަށް ނޯޓަކާއެކީ އައިސް މިއޮންނަނީ، މިއީ އަމިއްލަ ފަރާތުން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީއަކަށްވާތީ، މ އަށް
ޖަވާބެއް ދޭން. އަޅުގަނޑު މި ސިޓީގައި ފަހަގަކޮށްފައި ހުރި ކަންކަމަށް ހަމަ އަނެއްހެން އެކަން އޮތް ގޮތާ އި، އެކަން
ހަމަޖައްސާ އުސޫލާ މި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ޖަވާބު ދިނުން އެއީ ހަމަ އަނެއްހެން ބުނާ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ އެހާ އުނދަގޫ
ކަމެއް ނޫން. އިދާރީގޮތުން ކުރެވޭނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، 4 އަހަރާއި 10 ވަރަކަށް މަސް ނޫނީ 10 މަހަށްވުރެ
ވެސް ގިނަ ދުވަސް ވަންދެން މި ސިޓީ މި ވަނީ އާންމު ކޮމިޓީގައި ، އާންމު ކޮމިޓީން މި ސިޓީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ނޫނީ މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ ނޯޓަކާއެކީގައި މި ލިބުނީ 9 މޭ 2024 ގައި. ދެން މި ސިޓީގައި މައިގަނޑުގޮތެއްގައި
ފާހަގަކޮށްފައި މިވާ؛ ދެން މި ސިޓީއާ ދޭތެރޭގައި ؛ ސިޓީގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާފައި
ދެން އެއަށްފަހު ކުރިއަށްދާނީ. މި ސިޓީގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި މި ވަނީ ޚުލާޞާގޮތުން ދަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާ،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެ މެންބަރުން ރާއްޖޭގައި ނުބައްދަލު ބޮޑު މުސާރައާއި ، ދައުލަތުގެ އެހެން
މުއައްސަސާތަކާ ޚިލާފު އެލަވަންސާއި ޗުއްޓީ އަދި ބޭސްފަރުވާ ކަނޑައަޅާފައި ވުމުގެ ސަބަބުން، މެންބަރުންގެ
ނަޒާހަތްތެރިކަން ގެއްލިފައިވާކަން ބަޔާންކޮށް ޙުސައިން އާދަމް، ހުޅުމާލެ ފްލެޓު ނަންބަރު، 63.0104 ފޮނުވާފައިވާ
މައްސަލަ. ދެން މި ސިޓީގައި މި ކަންކަމަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ނޫނިއްޔާ ގަވާއިދަކުން ނަމަވެސް އެ ރެގިއުލޭޓު ނޫނީ
އެހެން ފަރާތަކުން އެކަން ކުރާ އުސޫލެއް ކަނޑައެޅުމަށް ފެންނަ ކަމަށް ނޫނިއްޔާ އެކަން އިޞްލާޙުކުރުމަށް ފެންނަ
ކަމަށް މި ބަޔާންކޮށް ލިޔެފައި އޮތް ސިޓީއެއް މިއީ. މި ސިޓީ 9 ޖޫން 2019 ގައި މަޖިލީހުގެ އިދާރާއަށް ލިބިފައި
މި ވަނީ. އެހެންވިމާ، މި ސިޓީއަށް ޖަވާބެއް ދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީއަށް މި ލިބުނީ 9 މޭ 2024
ގައި. އެހެންވިމާ، ތި ބޭފުޅުން މި ސިޓީއާ ދޭތެރޭގައި ގޮތެއް ؛ އަޅުގަނޑަށް މި ދެންނެވީ ޖަވާބު އިދާރީގޮތުން ދިނުން
އެއީ މައްސަލައެއްނޫނޭ. މީގެ ހުރި ކޮންޓެންޓަށް ޖަވާބެއް ދިނުމުގައި، މިހާރު ވެސް ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން އެބަ އޮތް
ޖަވާބެއް ޑްރާފްޓުކޮށްފައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހިތަށް އެރީ 4 އަހަރާއި 10 މަހަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ވެފައި
1

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
އޮތް ސިޓީއެއް ވީމަ ތި ބޭފުޅުންގެ ވެސް ޚިޔާލަށް، ވާހަކައަކީ ގޮތެއް ނިންމެވީމަ އެގޮތަށް މިކަން ކުރިއަށްގެންދަން.
އެހެންވިމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފުއަށް.
ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސިޓިގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި އޮތް ކަންތައްތަކަކީ އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް މަތިކޮށްފައި
ހުރި ކަންތައްތަކެއް. ދެން ޤާނޫނުއަސާސީ ބުނާ ގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އިޞްލާޙެއް ގެނެވެނީ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ 4 ބައިކުޅަ 3 ބައިގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ފާސްކޮށްގެން. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ ކަމަކީ ތި ސިޓީ އާންމު
ކޮމިޓީގައި ބާއްވާފައި މި ތަނަށް ފޮނުވީ މި މަހު 5 ގައި އެހެންނޫންތޯ؟ 9 ގައި. އެ ކަންތައް ފާހަގަކޮށްފައި ، ދެން
ތި ފާރަތަށް ދޭ ޖަވާބެއް ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މިހާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ، މިހާރު މި 19 ވަނަ
މަޖިލީހުގެ އުމުރު ހަމަވެފައި ވާތީވެ، ކުރިއަށް އޮތް 20 ވަނަ މަޖިލީހަށް ތި މައްސަލަ ހުށަހަޅަން އެ ބޭފުޅާއަށް
ފުރުޞަތެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. ސިޓީގައި މި ޚުލާޞާކުރެވިފައި ހުރި ކަންކަމަކީ، ދެން އެންމެ ފުރަތަމަ
ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވޭ މި ކޮމިޓީގެ މެންޑޭޓު ތެރޭގައި ހިމެނޭ ސިޓީއެއް މި ކޮމިޓީއަށް
ނުލިބި 4 އަހަރު ދުވަހު އޮތީމަ، މި ސިޓީ، ޙަޤީޤަތުގައި އެއް މާނައިގައި މި ސިޓީ ހުށަހެޅި ފަރާތް ހުށަހެޅި ބޭނުން
އެބަ ފުދިގެންދޭ. އެއީ އެއް ސަބަބަކަށް ވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިހުގެ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅުވައިގެން އެ މަސައްކަތުގެ
ތެރެއިން ހޯދަންޖެހޭ ލިބެން ނުވާވަރުގެ ބޮޑު މަންފާއެއް ލިބޭކަމުގެ ޝަކުވާތައް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ކުރަމުން މި
އަންނަނީ. ދެން މި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިމިގެންދާއިރު ވެސް މަޖިލީހުގެ ރިކޯޑަށް ޓަކައި ދަންނަވައިލާނަން،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ޤާނޫނުއަސާސީން ދައުލަތުގެ 3 ބާރުގެ ތެރެއިން އެއް ބާރުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަ
އެއް ބާރު. ޤާނޫނުއަސާސީ އެކުލަވައިލަ އިގެންދިޔައިރުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 102 ވަނަ މާއްދާގައި އެ
2

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންތައް ބަޔާންކުރެވިގެން ގޮސްފައިއެ ވަނީކީ ހަމައެކަނި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ނުވަތަ
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ގުޅޭ ކަންތައްތައް އެކަނި ކުރުމަކަށެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މީގެ ހިތާމަޔަކީ މި ބާވަތުގެ
ސިޓީތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އަމާޒުކޮށް މި އަންނަންޖެހޭ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް
އިޚުލާޞްތެރިކަމެއް ، ހަރުދަނާކަމެއް، ޒިންމާދާރުކަމެއް ނެތި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ކުރަމުންދާ ޢަމަލު
އަޅުގަނޑު ހަމަ ހަރުކަށި އިބާރާތުން ކުށްވެރިކުރަން. އެހެން މި ދަންނަވާ ކަމަކީ، ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ބައެއް ބޭނުމަށް ޓަކައި ތިމާ އެކަންޏޭ މި ތަނުގައި ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކަށް އިޙުތިރާމުކޮށްގެން އެ
މަސައްކަތްކުރަމުންދަނީ، ރައްޔިތުންގެ އުޖޫރަ ނެގުމުގައި ތިމާ އެ ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ތިމާ
އެކަންޏޭ؛ އެހެންނަމަވެސް، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައިލަން އޮތީ މިހާރު، މިހާރު ވެސް މި
ދަނޑިވަޅުގައި މި ސިޓީގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅަން މި ފަހަކުން ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން މުޅި ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ބުހުތާނު ދޮގު ވާހަކަތަކެއް ފަތުރަމުން
ގޮސް، އެ ވާހަކަތަކާ ހިސާބަށް ބަހެއް ބުނަން އުޒުވެރިވެފައި އޮތް މަޖިލީހެއް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ އެންމެ ސިޓީއެއް
ނޫން މި ތަނަށް އަންނަންޖެހޭނީކީ. މި މަޖިލީހުން މި އޮންނަނީ ޒިންމާދާރުކަން ކުޑަ ގޮތެއްގައި މިކަން ކުރުމަށް
ޓަކައި ވަރަށް އެހެން ގޮތަކަށް ނަމަވެސް އިންޑައިރެކްޓްލީ ފުރުޞަތުތަކެއް ހުޅުވިފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާނީ އެކަން ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން، މަޖިލީހުގެ އެކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުން އެކަން ނުކުރާތީވެ އެކަން
އަޅުގަނޑު ހަރުކަށި އިބާރާތުން ކުށްވެރި ކުރަން. އެހެންވީމާ، މިއަދު ވެސް އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި މި މައްސަލައާ ގުޅޭ
ގޮތުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ހިތްއޮތީ ހަމައެކަނި ސިޓީއަކު ނެއް ނޫން. މި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އެއްކޮށް އަރާ ޕްރެސް
ކޮންފަރެންސްއަކުން ވެސް ނުވަތަ އެހެން ގޮތަކުން ނަމަވެސް ސާފުކޮށް ރައްޔިތުންނަށް މި އޮޅުންފިލުވައިދިނުން، މި
ކަންކަން އޮޅުންފިލުވައިދިނުން މިއީ މިއަދު ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ބޮޑަށް، ތި ބޮޑު
އިނާޔަތެއް ނެގޭ ކަމަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވިގެން ތި ބޭފުޅަކު ތި ސިޓީ ފޮނުވާފައި ތިއޮތީ ކީއްވެގެންތޯ؟ މި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތު ރަނގަޅަށް އަދާނުކުރެވިގެން. ނިމިގެން މިދާ ދުވަސްތަކުގައި
ވެސް ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ހަމަ ރޯ ނުބައިކޮށް މަޢުލޫމަތުތަކެއް ފަތުރައި، މުޅި
މުޖުތަމަޢުތެރޭ ވަނީ ފަސާދަކޮށް ނިމިފައި. އެކަން އޮތީ އެގޮތަށް ގަބޫލުކުރެވިފައި. އެހެންވިމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ
ހަމައެކަނި ސިޓީއަކަށްވުރެ ބޮޑަށް ސާފު ޞަރީޙަ ބަހުން މި ކަންކަން ކުރެވެން އެބަޖެހޭ. މިހާރު، ހިތާމަޔަކީ މިއަދު
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް މިއަދު އިނާޔަތެއް ގޮތުގައި ލިބޭ އަދަދަކީ ކަނޑައެޅިގެން ހަމަ ދޮގު އަދަދެއް
ކަމަށް އެނގޭ ހާލުގައި ވެސް ، އަލަށް ހޮވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވެސް އެ ވާހަކަތައް އެބަ ސޯޝަލް
3

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
މީޑިއާގައި ފަތުރަމުން އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، މިހާ ޒިންމާދާރުކަން ކުޑަކޮށް މި މަޖިލީހު ތެރޭގައި ކަންކަން ހިނގަނީ
ކަމަށް ވަންޏާމު ދުވަހަކު ވެސް ރައްޔިތުންނަކަށެއް ސާފު މަޢުލޫމާތެއް ނުލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ
ނިމިގެން މިދާ، ހަތާވީހާ ހަމައަށް ވެސް އެބަ އޮތް މި މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު. ޖަލްސާތައް
ނުބޭއްވެނީ. ހަމަ ގައިމު ވެސް މި މަހުގެ ހަތާވީހާ ހަމައަށް ކޮމިޓީތައް ވެސް ބޭއްވޭނެ އަދި އެހެން ކަންތައް ވެސް
ކުރެވޭނެ އިނގޭތޯ. އެއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ޢަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތް ބޭނުން ކަމަށް ވަންޏާމު. އެހެންވެއްޖެ
ކަމަށް ވަންޏާ ހަމަ ޕްރެސް ކޮންފަރެންސަކުން މި ތަންކޮޅެއް ތަފުސީލުކޮށް މި ކަންކަން؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުންނަށް ޑިއުޓީ ފްރީ ކާރު ލިބޭ ގޮތަށް ހުށަހެޅި މީހަކީ އަޅުގަނޑު. ނިމިގެންދާއިރު ވެސް އޮން ރެކޯޑަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. އިމްތިޔާޒުގެ ގާނޫނަށް އެ ހުށަހެޅި މީހަކީ އަޅުގަނޑު އިނގޭތޯ. އެ އެކަމުގައި
އޯނަރޝިޕް ނަގަން އަޅުގަނޑުމެން. އެކަމަކު އެ ކާރު ހުށަހެޅީ ކީއްވެގެންތޯ؟ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް
އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ފަރާތުން ސެކިއުރިޓީ ދިނުމުގައި ޝަރުތު މި ކުރަނީ 4 ފުރޮޅުލީ އެއްޗެއްގައޭ އުޅެންޖެހޭނީ.
އެހެންވެގެން ދައުލަތައް އެކަން އެންމެ ލުއިފަސޭހަ ގޮތަކަށް އެކަން ކުރުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮންމެ
މެންބަރަކަށް ވެސް 5 އަހަރު ދުވަހުގެ ދައުރުގެ ތެރޭގައި ޑިއުޓީ ފްރީ އެއް ކާރު ގެނެވޭ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު
ހަމަޖެއްސީ. އެ ކާރު ވިއްކައި ލިޔަސް، މީހަކަށް ދިނަސް ޑިއުޓީ ދައްކަންޖެހޭ ކަމަށް. މި ގާނޫނުގައި އެކަން އިން
ގޮތް. މިހާރު ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އެ ކާރު ލިބޭ ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ މެޖޯރިޓީ ރައްޔިތުން
އޮތީ. އެ ކާރު ނަގާ ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ މެޖޯރިޓީ ރައްޔިތުން. ދެން އޮތީ މުސާރަ.
ރިޔާސަތުން ވަހަކަދެއްކެވުން:
ކުރުކޮށްލައްވާ.
ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އޮތީ މުސާރައިގެ ލިބޭ އިނާޔަތްތައް. މުސާރައިގެ އިނާޔަތްތައް ވެސް ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ދޮގު. އެހެންވިމާ،
އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު ހައިސިއްޔަތުން މި މާލީ ކަންކަމާ ގުޅޭ ކަންތައްތައް ވީމަ، މި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ގުޅޭ ގޮތުން ދައްކާ ވާހަކަތައް ތަންކޮ ޅެއް ސާފުކޮށް، މިކަހަލަ ކުޑަކުޑަ ސިޓީއަކަށްވުރެ ބޮޑަށް
އެބަ އޮޅުންފިލުވައިދޭންޖެހޭ ނިމިގެންދިއުމުގެ ކުރިން ވެސް ޕްރެސް ކޮންފަރެންސްއަކުން. ޝުކުރިއްޔާ.
4

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް މައްސަލަ މިއީ 9 މޭ 2019 ގައި
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ލިބިފައި އޮތް ސިޓީއެއް. އެއީ މި މަޖިލީހުގެ ދައުރު ފެށުނުތާ މަހެއްހާ ދުވަސް ، މަހެއް ވެސް
ނުވޭ، ލިބިފައި އޮތް ސިޓީއެއް. މި ސިޓީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދިޔަ ބުރާސްފަތި ދުވަހު، 9 މޭ 2024 ގައި މި
ލިބުނީ. މި ސިޓީގައި މި ވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ނަޒާހަތްތެރިކަން ގެއްލޭ ވާހަކަ، އެއީ
އަމިއްލައަށް މުސާރަ ކަނޑައަޅައި، ޗުއްޓީ ނެގުމުގެ ވަކި އުސޫލެއްނެތި، ގަޑި ނުޖެހި، ދެން މިކަހަލަ ކަންތައްތައް
ހުންނާތީ އެހެންވީމާ އެ ކަންކަން ގަނޫނީ ގޮތުން ނޫނިއްޔާ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ވިޔަސް ރެގިއުލޭޓު ކުރާ ވާހަކައާއި،
އޭނަ ދެން އަމިއްލަ އެދުމެއް އެބަ އޮތް، ތިމަންނަ ވަރަށް އެދޭ ކަމެކޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކަށް ވެސް ކާރެއް ދީފައި އޮތުމަކީ ވެސް. އެއީ ރާއްޖެއަކީ ވިއްސާރަ ވެހި މިކަހަލަ؛ ދެން އަނެއްހެން ބުނާ
ކަމަށް ވަންޏާ ދެން މި ސިޓީގައި މި ފާހަގަކޮށްފައި ހުރި ކަންކަމާ ގުޅިގެން ދެން އާންމު ކޮމިޓީގައި މި ދިޔަ
ބުރާސްފަތި ދުވަހާ ހަމައަށް މި ސިޓީ އޮތީ. ބުރާސްފަތި ދުވަހު ކުއްލި އަކަށް މި ކޮމިޓީއަށް މި ސިޓީ މި ލިބުނީ
މިއަށް ޖަވާބެއް ދޭށޭ ކިޔާފައި، އަމިއްލަ ފަރާތަކުން ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓިއެއް ވީމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
އަނެއްހެން ޖަވާބު ދިނުމުގައި ހަމަ މިހާރު ވެސް އެބަ އޮތް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން މިކަން ހަމަޖެހިފައި އޮތް
އުސޫލާއި ، އެކަން ކުރާ ގޮތާއި، މި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ޑްރާފްޓް ވެސް ކޮމިޓީގެ ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން ތައްޔާރުކޮށްފައި.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް މައްސަލައަކަށް ވަނީ 5 އަހަރު ގާތްގަނޑަކަށް އޮވެފައި ވެސް، ސިޓީއެއް މިދިޔަ
ބުރާސްފަތި ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަވާބެއް ދޭން ކޮމިޓީއަށް މި އައި އައުން. ދެން އެހެންވީމަ، އެކަމާ ގުޅޭ
ގޮތުން ތި ބޭފުޅުން ގޮތެއް ނިންމެވީމަ އެގޮތަކަށް މިއަށް ޖަވާބު ދީފައި ނިންމައިލަން. ދެން އެ ކޮންޓެކްސްގެ ތެރޭގައި
ތި ބޭފުޅުންގެ ފުރުޞަތުގައި ވާހަކަ ބެހެއްޓުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. ސިޓީ މަޖިލީހަށް ލިބުނުތާ 4 އަހަރަށްވުރެ ފަހުން މަޖިލިސް ނިމެން ގާތްގަނޑަކަށް
13 ދުވަހަށް ވެފައި އިންދާ ނަމަވެސް ދެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް ތި ސިޓީ އައުމަކީ ދެން އަނެއްހެން ރަނގަޅު
ކަމެއް. ލިބިއްޖެތާ ދެއްތޯ؟ ދެން ޙަޤީޤަތުގައި ތިޔަ ސިޓީގައި ތިޔަ ވިދާޅުވެފައިވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މުސާރަ
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހަމަ ބިރު ކަނޑައިލާފައި ޙަޤީޤަތަށް މިކަންތައް ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދޭން
5

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
އިނގޭތޯ. ޙަޤީޤަތާ ކުރިމަތިލައިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ލިބެނީ ކޯއްޗެއްތޯ، އިނާޔަތް ލިބެނީ
ކިހިނެއްތޯ، ކީއްވެގެންތޯ، ކޮން ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރީމަތޯ، ކިތައް ޕަސެންޓު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވީމަތޯ، ކިހާވަރެއްތޯ
މި ލިބެނީ. މި އެބަޖެހޭ ތަފު ސީލުކޮށް ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް ކިޔައިދޭން. ސޯޝަލް މީޑިޔާގައި ވަރަށް ގަދައަށް ދެކެވޭ
ވާހަކައެއް މިއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ އިނާޔަތްތަކާއި މުސާރަތަކާ ބޮޑުވާ ވާހަކަ. މުގައްރިރު ،
އަޅުގަނޑުގެ މަޢުލޫމާތު ދޮގު ކަމުގައިނުވަނީނަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުސާރަ ބޮޑުކުރީ މީގެ
ދިހަވަރަކަށް އަހަރު ފަހުން، ކުރިން. މާފުކުރައްވާތި! ކުރިން. ބޮޑުކުރިއިރު އޭރު ރާއްޖޭގެ އިންފްލޭޝަން އިނގޭ ހުރި
ވަރާ އަޅައިބަލާއިރު މިއަދު ޑަބަލް ވަނީ އިންފްލޭޝަން މަތިވެފައި. ފަނަރަ އަހަރު ކުރިން ކަމަށްވަނީ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުސާރަ ބޮޑުކުރީ އިނގޭ. އޭގެ ފަހުން ދައުލަތުގެ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުގެ މުސާރަ
ހަތަރުފަސް ފަހަރަށް ބޮޑުކޮށްފި. ހަތަރުފަސް ފަހަރަށް ބޮޑުކޮށްފި. ބޮޑުކުރިއިރުގައި ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް މި ދައްކަނީ
ހުއްޖަތެއްގެ ގޮތުގައި އިންފްލޭޝަން މައްޗަށް ދިޔުން، ތަކެތީގެ އަގުބޮޑުވުން، ރެންޓުތައް ބޮޑުވުން. ނޫން! މިއީ
ޙަޤީޤަތަކީ. އެކަމަކު އެ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް ހަމަ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ވެސް އެބަޖެހޭ
ހިއްސާކުރަން. ހިނގާ ޙަޤީޤަތަށް ވާހަކަދައްކަން. އަޅުގަނޑު ވެސް ކުރިއަށް ވެސް ހޮވިފައި ހުރި މެންބަރެއް.
އަޅުގަނޑު ނުޖެހޭ ކޮންމެހެން ޖެހިލުންވާކަށެއް ޙަޤީޤަތާ ކުރިމަތިލައިގެން މިކަން ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުންފިލުވައިދިނުމަށް
ޓަކައި. ފަނަރަ އަހަރު ކުރިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުސާރަ ބޮޑުކުރީ އިނގޭ. ބޮޑުކުރީ. އޭގެ ފަހުން
ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުގެ މުސާރަ ބޮޑުކޮށްފި. އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ދާދި އިހަކަށްދުވަހު ކައުންސިލަރުންނާއި އަދި
ޖުޑިޝަރީގެ މުސާރަތައް ވެސް މި ދިޔައީ ބޮޑުކުރީ މި. އޭގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑެއް ނުކުރަން ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ މުސާރައެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިހި ހާސް މި ލިބޭ އިނާޔަތް ވެސް މި ލިބެނީ ކޮމިޓީއަށް
އަޅުގަނޑުމެން % 50 ހާޒިރުވީމާ މި ލިބެނީ 50%. ތި ސިޓީއާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު
އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު، އަޅުގަނޑު މި ހާމަކޮށްދެނީ. ދެން ވާ ގޮތަކީ ބައެއް ބޭފުޅުން ހަމަ މިކަމާ ކޮންމެހެން
ޖެހިލުންވާތީ، ބިރުން އެ ކަންކަން ހާމަކުރަން ނުކެރޭތީ ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ އާދައިގެ މެންބަރަކަށް ވީމާ
އަނެއްހެން މާ ބޮޑު ޕްރެޝަރެއް ނީންނާނެތާ. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދެނީ މި. ދެން
މަނިކުފާނު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހިތްހަމަނުޖެހުނެއް ކަމަކު އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުގެ ޒިންމާ އަދާކުރާނަން އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މި ބުނީ އޭރުގައި ހުރީ މާލޭގެ ދެ ކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓެއް ބަލާ ހަތް ހާސް ރުފިޔާއަށް، ތިން ކޮޓަރީގެ
އެޕާޓްމަންޓެއް ދިހައެއް، ބާރައަށް. މިއަދު ލިބެނީ ފަންސަވީހަށް. އުހުނ، އަޑުއައްސަވައްޗޭ އިނގޭތޯ. ފަންސަވީހަށް.
އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުން ވެސް ކޮންމެ މެންބަރެއް މި ޖެހެނީ މާލޭގައި މަޑުކުރަން. މަޑުކުރީމާ ފުރަތަމަ އެކޮމަޑޭޝަން
6

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
ބޮޑުވެއްޖެ 100% ކުރިއަށްވުރެ އިނގޭ. އިންފްލޭޝަން ކުރިއަށްވުރެ % 30 ބޮޑުވެއްޖެ. ތަކެތީގެ އަގުބޮޑުވެއްޖެ.
ޚިދުމަތްތަކުގެ އަގުބޮޑުވެއްޖެ. އެހެންކަމަށްވަނީނަމަ، ހަމައެކަނި މުސާރަ ބޮޑުކުރަންޖެހެނީ އެހެނިހެން
މުއައްސަސާތަކަށްހެއްޔޭ؟ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުސާރަ ބޮޑެއްނުވޭ. މުސާރަ ބޮޑެއްނުވޭ. އުހުނ،
އެހެންވީމާ، މި ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ރައްދުވޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ އަނެއްހެން ބުނާނަމަ
މަލާމާތްކޮށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބޭ އިނާޔަތްތަކަކީ ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޔަކު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މާ
ބޮޑެތި، އަޅުގަނޑުމެންނާ ނުބައްދަލު އިނާޔަތްތަކެއް. އެހެންވީމާ، މިކަމުގެ ޙަޤީޤަތް ހިނގާ އަޅުގަނޑުމެން ހާމަކުރަން.
ދުނިޔޭގައި މި ނޫނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ޙަޤީޤަތުގައި، ޙަޤީޤަތުގައި ދައުލަތުގެ މިހާ ނިކަމެތިކޮށް
ކަންތައް ކުރާ މަޖިލީހެއް އޮތް ޤައުމެއް މި ސަރަހައްދުގައި ވެސް ނޯންނާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކައިރި އަވައްޓެރި ޤައުމުތަކުގައި ހަތަރު ބޮޑީގާޑުން ތިބޭ. ކާރު ދޭ، އެކޮމަޑޭޝަން އޮވޭ ދީފައި. އެހެންވީމާ،
ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅަށް ހިނގާ ބައްލަވަން. ރައްޔިތުންނަށް އެބަޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްދޭން. އެހެންނުވާނީ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީއަށް.
ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގަ އްރިރު. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހެޅިފައި މިވާ މައްސަލައަށް، އަޅުގަނޑަށް މި ސިޓީއަށް،
ސިޓީއަށް ޖަވާބެއް ދިނުމުގައި އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މިހާ ދުވަސްވެފައި އިން ސިޓީއަކަށް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން
ކޮމިޓީން ގޮތެއް ނިންމާފައި ނޫނިއްޔާ މިހާރު، މިހާރު މި 102 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ އެ ޖަވާބު ވެސް ދޭކަށް
އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އަނބުރާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ މި ކޮމިޓީން މިހާރު މީގެ މުއާލާތްކެނޑިފައި އޮތުމާއެކު އަދި
7

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
އާ މަޖިލީހެއް މިހާރު މި ވަނީ ހޮވިފައި. ރައްޔިތުން މި ވަނީ ވޯޓުދީގެން އެކަން ކޮށްފައި. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މިހާރު މިއަށް ޖަވާބުދިނުމުގެ މާ ބޮޑު މެންޑޭޓެއް އޮތް ކަމަކަށް ނުފެންނާތީވެ އަޅުގަނޑަށް
ފެންނަނީ ސިޓީ އަނބުރާ ފޮނުވަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް.
މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން، ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާ.
ޙަޤީޤަތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މުސާރަ ބޮޑުވެގެން، އިނާޔަތް ބޮޑުވެގެން އާންމު ރައްޔިތުން ސިޓީ ފޮނުވާ
ކޮންމެ ފަހަރަކު އެއަށް ޖަވާބުދާރީވާކަށް ނުވެސް ޖެހޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނު ހެދުމާއި،
ޤާނޫނުއަސާސީ ހެދުމަށް ރައްޔިތުން މަތިކޮށްފައި އޮތް މުއައްސަސާ. ގާނޫނަކުން ކުރާ ކަމެއް އެ ކުރަނީ
ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބިދޭ ބާރާ އި އިޚުތިޔާރުގެ ދަށުން. އެ ބާރުތައް ހަނިވާ ގޮތަކަށް އެއްވެސް ފަރާތަކުން، އެއީ
ނޫސްވެރިއެއް ކަމަށް ވިޔަސް، ސޯޝަލް މީޑިއާ ގެ މީހުން ކަމަށް ވިޔަސް ބަލައެއް ނުގަނެވޭ. މިހާރު ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތާއި ކަރާމާތް ނަގައިލުމަށް ބައެއް މީހުން ކެމްޕެއިންކުރާކަން އަޅުގަނޑު ހިތާމައާއެކު ފާހަގަކުރަން.
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ ޤާނޫނުއަސާސީން ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރު އޮތް ތަން. އެހެން ކަމަށްވާއިރުގައި ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުން ފެންނަ ފަރާތަކަށް މުސާރަ ކަނޑައަޅާނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން. އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމަށް
ވިޔަސް، މަޖިލިސް މެންބަރުންނަށް ވިޔަސް. އޭގެ ވަރަށް ބޮޑެތި ސަބަބުތައް އެބަހުރި. ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ
ޤައުމުތަކެއްގައި ވެސް؛ މި ވާހަކަދައްކަން މި ޖެހެނީ ނޫސްތަކުންނާއި ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ވަރަށް ބޮޑެތި
ކެމްޕެއިންތައް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ދެކޮޅަށް، މަޖިލީހާ ދެކޮޅަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް ޑިމޮކްރެޓިކް ނިޒާމު
ޚަރާބުކޮށްލަން، ނިޒާމާ ދެކޮޅަށް ބައެއް މީހުން ކެމްޕެއިންކުރާތީ. ޙަޤީޤަތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އާރާއިބާރު
ކަނޑުވައިލުމަކީ ރާއްޖޭގެ ޑިމޮކްރެޓިކު ނިޒާމު ތަޣައްޔަރުކުރުން، ގަޑުބަޑުކުރުން، ހަލާކުރުން، ފުނޑުފުނޑުކޮށްލުން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބައެއް މީހުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބާރާ ދޭތެރޭގައި ސުވާލު
އުފައްދައި ، މި ކަންކަން މި ކުރަނީ މި ރާއްޖޭގައި ޑިމޮކްރެ ޓިކް ނިޒާމު ފުނޑުކޮށްލަންވެގެން. އެ ކަންކަން އެހެން
ކުރުމަކީ ވަރަށް ހިތާމަ ހުރި ކަމެއް. ރާއްޖޭގެ ޑިމޮކްރެ ޓިކް ނިޒާމެއް ގާއިމުވެ، ރައްޔިތުންގެ މިނިވަންކަން
8

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
ރައްޔިތުންނަށް ލިބުނީ ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކު ވަރަށް ގިނަ ޒަމާން ވަންދެން ވަރަށް ބޮޑު ޤުރުބާނީއެއް ވެގެން.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފު ހަނދުމަފުޅު ހުންނާނެ 1990ގެ އަހަރުތައް ތެރޭގައި ޑިމޮކްރަސީ ގެންނަން އޭރު
ތިބި މެންބަރުން ވަރަށް ބޮޑެތި ޤުރުބާނީވެގެން ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ޖަލަށް ގޮސްގެން، ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް
ވެގެން ލެޔާއި ދަލުން ރާއްޖޭގައި ޑިމޮކްރަސީ ގާއިމުވީ. ގާއިމުވެ މި ނިޒާމު ދުނިޔޭގެ އެހެން ތަންތަނުގައި ވެސް
އޮންނަ ގޮތަށް ދުނިޔޭގެ ކަމާ ބެހޭ މާހިރުން މި ތަނަށް ގެނެސްގެން ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވެސް ފަރުމާކޮށްފައި މި
އޮތީ. އެހެންވީމާ، ދުނިޔޭގައި ޑިމޮކްރެޓިކް، މުޅި ދުނިޔޭގެ ރައްޔިތުން ޑިމޮކްރަސީއަށް ކުރި ދިގު ދަތުރުގައި
ޢަމަލުކޮށްފައި އޮތް ގޮތާއި، ލިބުނު ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި ލިޔުނު ގާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކާއި، ހަމަތަކާއި،
އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މުސާރަ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް
ހަމަޖެހިފައި މި އޮތީ. އެ ނޫން ގޮތަކަށް އެކަން ކޮށްގެނެއްނުވާނެ. އަދި ރައްޔިތުން، ދައުލަތުގެ އެންމެންނަށް
ޕެންޝަން ލިބޭއިރު، ފަސްދޮޅަސް، ފަންސާސް ފަސް އަހަރުވީމާ، ފަސްދޮޅަސް ފަސް އަހަރުވީމާ ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ މެންބަރުކަން ކޮށްފައި ހުންނަ މީހާއަށް ޕެންޝަން ލިބިގެންނުވާނެ ކަމަށް ދައުވާކުރާ މީހުންނަކީ ރާއްޖޭގެ
ޑިމޮކްރެޓިކް ނިޒާމުގެ ހަސަދަވެރިން. ނިޒާމު ނައްތާލަން އުޅޭ މީހުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ކެމްޕޭނުކުރާ
މީހުންނަކީ ވެސް ޑިމޮކްރެ ޓިކް ނިޒާމުގެ ހަތުރުންކަމާއި ޢަދުއްވުންކަމަށް ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ
ކުރުކޮށްލާނަން. އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މިހާރު އޮތް އުސޫލަކަށް ބަދަލެއް ގެންނާކަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު އެހެންވީމާ، މިހާރު ތި ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިލާނަން،
މި އޮތީ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހަމަ އެއް ހުށަހެޅުމެއް. އެއީ ޙަސަން ޢަފީފު، އެއީ ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވައި، ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް ހަމަ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުން. އަދި
މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތާއީދުކުރެއްވި ހުށަހެޅުން. އެއީ މި ސިޓީގެ މުއާލާތްކެނޑި މިހާ
ދުވަސްވެފައިވާ ސިޓީއެއް ކަމަށް ވާތީ މި ސިޓީ އަނބުރާ، ދުވަސްވެފައި ހުރިކަން ފާހަގަކޮށް، އެކަން އެ ނުކުތާއަށް
ރިޢާޔަތްކޮށްފައި އަނބުރާ އާންމު ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވަ އިލުން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އެކަން ނިންމައިދެއްވާ. އެގޮތަށް
ނިމުނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެން އަޅުގަނޑު މި ދަނީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 2. އެއީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން
އައިއްސަ އޮތް ދެ ސިޓީ ހިއްސާކޮށްލަން. އެއީ އެކްސެލެރޭޓިންގ ސަސްޓެއިނަބަލް ސިސްޓަމް ޑިވެލޮޕްމަންޓް
ޔޫސިންގ ރިނިއުވަބަލް އެނަރޖީ ޕްރޮޖެކްޓަށް ބޭނުންވާ 187.5 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ހަމަޖެއްސުމަށް އޭޝިއަން
ޑިވެލޮޕްމަންޓް ބޭންކާއި ދިވެހި ސަރުކާރާ ދެމެދު 13 ޑިސެންބަރު 2023ގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ ލޯނު އެއްބަސްވުން
9

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ހިއްސާކުރަން. (ވަގުތު ކޮޅަޅަކަށްފަހު) އާދެ! މި ލޯނުގެ ޖުމުލަ އަދަދަކީ
8.5 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު. ދެން އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތު؛ 24 އަހަރު. 8 އަހަރު ގްރޭސް ޕީރިއަޑް.
އިންޓަރެސްޓު؛ 1.5%. އިންޓަރެސްޓުގެ ގޮތުގައި ހިނގާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ، ބެލެވޭ ޖުމުލަ ޚަރަދު އެއީ
2.39546292 މިލިއަން ޑޮލަރު. ލޯން ސަރވިސްކުރުމަށް ހިނގާނެ ޖުމުލަ ޚަރަދު؛ 10.89546292 މިލިއަން ޑޮލަރު.
ލޯނު އަނބުރާ ދައްކާ ނިމޭނެކަމަށް ބެލެވޭ އަހަރު؛ 2047. އެއީ އޭ.ޑީ.ބީގެ. ދެން މި އިނދީ އޯޑިނަރީ
އޮޕަރޭޝަންސަށް، އެއީ ލޯނުގެ ޖުމުލަ އަދަދަކީ 10 މިލިއަން ޑޮލަރު. އަނބުރާ ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތު؛ 30 އަހަރު.
10 އަހަރުގެ ގްރޭސް ޕީރިއަޑަކަށް. އިންޓަރެސްޓު ރޭޓު؛ 0.66%. އިންޓަރެސްޓު ގެ ގޮތުގައި ހިނގާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ
ޖުމުލަ ޚަރަދު؛ 1.57481683 މިލިއަން ޑޮލަރު. ލޯނު ސަރވިސްކުރުމަށް ހިނގާނެ ޖުމުލަ ޚަރަދު؛ 11.57481683
މިލިއަން ޑޮލަރު. ލޯނު އަނބުރާ ދައްކަ އި ނިމޭނެ ތާރީޚަކީ 2053. ދެން އޮތީ ދެވަނަ ލޯނު. އެއީ ސަބްމެރިން ކޭބަލް
ޕްރޮޖެކްޓަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހަމަޖެއްސުމަށް މޯލްޑިވްސް ފަންޑް މެނޭޖްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުން ބޭންކު އޮފް ސިލޯންއާ
އެކު ސޮއިކޮށްފައިވާ 115.56 މިލިއަން ރުފިޔާ އަދި 7.5 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ލޯނަށް ދޫކޮށްފައިވާ ގެރެންޓީގެ
މަޢުލޫމާތު. ދެ ގެރެންޓީއެއް. ފުރަތަމަ މި އޮތީ 7.5؛ 7.5ތަ ނޫނީ 75ތަ؟ މީގައި މި އިނީ ނުބައިކޮށް ޖަހާފައި.
(ވަގުތު ކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މި ގެރެންޓީއާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު. ގެރެންޓީކުރެވޭ މަޝްރޫޢަށް ހިނގާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ ޖުމުލަ
ޚަރަދު؛ 33.86 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު. ގެރެންޓީކޮށްދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ އަދަދު؛ އެއީ ލޯނު 115.65
މިލިއަން ދިވެހި ރުފިޔާ. އަދި ލޯނު ދޭއް، އެއީ 7.5 އެމެރިކާ ޑޮލަރު. ގެރެންޓީ ދެވޭ ފަރާތް ؛ ބޭންކު އޮފް ސިލޯން.
ދެ ލޯނަށް ވެސް ގެރެންޓީ ދެވިފައި މި ވަނީ ބޭންކު އޮފް ސިލޯނަށް. ގެރެންޓީކޮށްދޭ ފަރާތް؛ މޯލްޑިވްސް ފަންޑް
މެނޭޖްމަންޓް. ދެ ލޯނަށް ވެސް މޯލްޑިވްސް ފަންޑް މެނޭޖްމަންޓް. އެހެންވީމާ، އެ މަޢުލޫމާތުތައް އަޅުގަނޑު
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ހިއްސާކުރިން. ދެން މި ކޮމިޓީއަށް އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން ކޮޕީކޮށްފައި
ހުރި ސިޓީތައް. މި ހުރިހާ ސިޓީއެއް އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އީމެއިލުން ހިއްސާކުރާނަން.
ހިއްސާކޮށްފައި އެޖެންޑާ ކްލިއަރކުރާނީ. އެއީ 12 ،11 ،10 ،9 ،8 ،7 ،6 ،5 ،4 ،3 ،2 ،1 ސިޓީ އިނގޭތޯ.
ދެން އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި، މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީގެ 2022 އަދި 2023ގެ
އަހަރުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓު ވެސް ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައިވާކަން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ލިބިފައިވާކަން މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި
ހިއްސާކުރަން. އަދި އެ ރިޕޯޓުތައް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އީމެއިލްގެ ޒަރީއާއިން ހިއްސާކުރާނެ ވާހަކަދަންނަވަން.
އެހެންވީމާ، މިއަދުގެ އެޖެންޑާގައިވާ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް މި ހިސާބުން ނިމުނީ. ދެން އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހުގެ، 19
ވަނަ މަޖިލީހުގެ އެންމެފަހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމަށް ވާތީ، އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ
10

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން 13 މޭ 2024
ނަމުގައި އަދި އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި ކޮމިޓީގެ ސެކްރެޓޭރިއަޓަށް މިދިޔަ ފަސް އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް،
ކޮމިޓީއަށް ކޮށްދީފައިވާ މަސައްކަތާއި އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކިއެކި ކަންކަމުގައި ވެވިފައިވާ އެހީތެރިކަމަށް ޓަކައި
ހަމަ ވަރަށް ހިތުގެ ހަމަ އެންމެ އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު ތި ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ! އާދެ!
ދެން އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ދެން ތި ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ ކުރިއަށް އޮތް މުސްތަގުބަލުގައި
ވެސް ކުރިއެރުން އެދެމުން އަޅުގަނޑު މި ހިސާބުން މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން ނިންމައި ލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ.
____
11